

ЗАСТОСУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ВРАХУВАННЯ ПОТРЕБ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

APPLICATION OF AN INDIVIDUAL APPROACH TO TEACHING ENGLISH: TAKING INTO ACCOUNT THE NEEDS OF STUDENTS TO OPTIMIZE THE LEARNING PROCESS

У статті висвітлюються сучасні тенденції у викладанні іноземної мови у вищому навчальному закладі та розглядаються пропозиції із запровадження індивідуалізованого підходу до вивчення англійської мови із урахуванням потреб та побажань, а також труднощів, які виникають у студентів в процесі вивчення англійської мови. Констатується доцільність розроблення та оновлення концепцій викладання та вивчення англійської мови. Вказується на важливість уваги до вчасного з'ясування труднощів які виникають у студентів під час вивчення англійської мови та врахування побажань студентів у контексті вивчення англійської мови. Обґрунтовується необхідність врахування впливу цього фактора на якість мовної освіти. З'ясовується, як за допомогою результатів опитування можна покращити вивчення англійської мови для певної групи студентів. Стверджується, що регулярний моніторинг та аналіз труднощів, які виникають при вивченні мови, дозволяють адаптувати навчальні програми та методики до потреб конкретних груп студентів без втрати якості навчання. Наводиться підтвердження факту, що врахування побажань студентів у контексті вивчення англійської мови суттєво підвищує мотивацію та ефективність навчання. Результати опитування студентів надають цінну інформацію про конкретні потреби та проблеми, з якими вони стикаються в процесі навчання англійській мові. Ця інформація може бути використана для подальшого вдосконалення методів викладання та навчальних матеріалів. Поліпшення вивчення англійської мови для певної групи студентів можливе через адаптацію навчальних програм, впровадження додаткових навчальних ресурсів, організацію додаткових занять чи індивідуальних консультацій із викладачами. Підхід, заснований на реальних потребах студентів, сприяє більш ефективному навчанню та досягненню високих результатів. У підсумку зазначається, що приділяючи увагу виявленню труднощів, врахуванню побажань студентів та використанню результатів опитувань для покращення навчального процесу, можна суттєво підвищити якість вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: система вищої освіти, англійська мова, труднощі у вивченні англійської мови, опитування, потреби студентів.

The article highlights current trends in teaching a foreign language in higher education and discusses proposals for introducing an individualized approach to learning English, taking into account the needs and wishes, as well as the difficulties that students have when learning English. The advisability of developing and updating concepts of teaching and learning English is stated. The importance of attention to the timely identification of difficulties encountered by students when learning English and to taking into account the wishes of students in the context of learning English is pointed out. The necessity of taking into account the influence of this factor on the quality of language education is substantiated. An example is provided of how the survey results can be used to improve English learning for a specific group of students. It is argued that regular monitoring and analysis of difficulties encountered when learning a language makes it possible to adapt curricula and methods to the needs of specific groups of students without losing the quality of education. Confirmation of the fact is given that taking into account the wishes of students in the context of learning English significantly increases the motivation and effectiveness of learning. The results of the student survey provide valuable information about the specific needs and problems they encounter in the process of learning English. This information can be used to further improve teaching methods and learning materials. Improving English language learning for a certain group of students is possible through adapting curricula, introducing additional learning resources, organizing additional classes or individual consultations with teachers. An approach based on the real needs of students contributes to more effective learning and achievement of high results. The article concludes that by paying attention to identifying difficulties, taking into account the wishes of students and using survey results to improve the educational process, the quality of English language learning in higher education institutions can be significantly improved.

Key words: higher education system, English, the difficulties of English, polls, student preferences.

УДК 378.141
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.2.11>

Моренцова А.В.,
викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування № 1
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Постановка проблеми. У сучасному світі, де наша планета стикається з різними глобальними проблемами, такими як кліматичні катастрофи, війни, пандемії та з багатьма іншими викликами, важливість міжнародного спілкування, міжкультурного розуміння та людського співчуття стає дедалі очевиднішою. Англійська мова як глобальна мова комунікації стає потужним інструментом у цьому

процесі. Поряд з іншими проблемами, які нам доводиться вирішувати, існує безліч проблем, що потребують узгоджених зусиль між країнами та культурами. Обмін інформацією, досвідом та ресурсами стає критично важливим для ефективного реагування на кризові ситуації. Англійська мова, як мова міжнародного спілкування, полегшує цей процес, створюючи спільну платформу для

діалогу та співробітництва. Вона здатна забезпечити міжкультурне розуміння, яке відіграє ключову роль у запобіганні конфліктам та сприяє мирному співіснуванню різних суспільств. Як наслідок, здатність розуміти та поважати культурні особливості інших народів допомагає створювати порозуміння між різними культурами та зменшує ймовірність конфліктів на міжнародному рівні. Можливість висловити свої думки та почуття загальнозрозумілою мовою, такою як англійська, полегшує процес співпереживання та підтримки між людьми з різних країн та культур. На сьогоднішній день в Україні англійська мова набуває нового статусу як однієї з мов міжнародного спілкування в публічних сферах. Це не лише підтверджує важливість англійської мови у сучасному світі, а й стверджує прагнення України до активної ролі у міжнародному співтоваристві. Приділяючи увагу вивченню англійської мови, Україна визнає її ключову роль у вирішенні глобальних проблем та зміцненні міжнародних зв'язків. Вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України здійснюється відповідно до «Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти», розроблених Міністерством освіти і науки України за участю Британської Ради в Україні, основних принципів законопроекту «Про застосування англійської мови в Україні», а також рекомендацій Ради Європи з мовної освіти від 22 травня 2018 року щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя.

У «Методичних рекомендаціях щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України» зазначається, що «ЗВО доцільно розробити/оновити стратегію/концепцію розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови» [4, с. 2]. Зокрема, в «Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року» серед інших завдань для операційної цілі 4.2.1 є «Запровадження (модернізація) обов'язкового різнорівневого курсу англійської мови професійного спрямування для здобувачів професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти» [6]. Вищезазначені положення обґрунтовують важливість подальших досліджень та практичних випробувань нових доробок у сфері викладання англійської мови у закладах вищої освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вивчення іноземних мов було й залишається актуальною темою дослідницьких робіт педагогів та науковців. Є очевидним, що найпрогресивнішими у процесі навчання іноземної мови є компетентнісний, міжкультурний, діяльнісний та комунікативно-креативний підходи. Івлева К. С. та Рейда О. А. розглядають інновації у викладанні англійської мови

як повне переосмислення організації навчання, глобальні зміни у технологіях викладання англійської мови, формування нової концепції освіти, а саме використання компетентнісного підходу та формування у студентів економічних спеціальностей самоосвітнього потенціалу [5]. Межуєва І. Ю. та Єльцова С. С. вказують, що більшість концептуальних підходів, розроблених ще в ХІХ–ХХ столітті, актуальні й донині [3]. Вони констатують, що найбільшою популярністю користуються комунікативна, проектна, інтенсивна й діяльнісна методики. Автори привертають увагу до традиційного для вітчизняної освіти підходу до навчання іноземної мови в немовних вузах, який базується на навчанні читанню текстів вузької спеціальності і вказують на недостатність цього способу з огляду на зростаючі потреби сучасного ринку праці. Натепер викладачі багатьох університетів розробили багато цікавих та ефективних методик, які дозволяють студентам якісніше оволодіти іноземними мовами. Малінко О. Г. та Циганок З. А. одним з ефективних напрямів у сфері навчання іноземних мов вбачають розробку системи навчання на базі інформаційних технологій. Вони вказують, що «за допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можливо досить вдало імітувати ефект занурення в активне мовне середовище», що допомагає в реалізації сучасних лінгвістичних, методичних та педагогічних технологій [2, с. 2]. Штохман Л. М. наголошує на важливості інноваційних концептуальних підходів до методики викладання іноземних мов у немовному ВНЗ, зокрема, відзначає метод комунікативних завдань та метод проектів [7]. Очевидно, що кожне заняття слід будувати з урахуванням усіх принципів навчання іноземної мови, як загальнодидактичних, так і методичних. У розробленій Кіщенко Ю. В. «Методиці викладання іноземної мови», наводяться цілі, зміст, методи і засоби навчання, а також способи навчання і виховання на матеріалі іноземної мови [1].

Динаміці змін у мотивації до вивчення іноземних мов присвячена нова стаття Елспет Броді. Британська авторка стурбована тим, що студенти стали менш мотивованими до вивчення європейських мов після Брекситу [8]. У 2020 році Британською академією був опублікований новий стратегічний документ «Towards a National Languages Strategy: Education and Skills» («На шляху до національної мовної стратегії: освіта і навички») в якому пропонується більш «об'єднаний, цілісний» підхід до мов у Великобританії. Броді сподівається, що цей план дій допоможе у вирішенні мовних проблем.

Дослідженню методик викладання іноземної мови дедалі більше приділяється багато уваги як з боку вітчизняних (Тарнопольський О. Б., Даниленко Л. І., Канонік Н. П., Ковальова К. Л.,

Трубіцина О. М., Марєєв Д. А., Геворгян К. Л., Колодіна Л. С. та ін.), так і зарубіжних науковців (McDonald S., Patel M., Pachler N., Broady E., Bower K. та ін.).

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Без сумніву, вивчення англійської мови в контексті вищої освіти є не лише процесом передачі знань, а й важливою взаємодією між викладачами та студентами. В останні десятиліття розуміння ролі студентів в освітньому процесі значно поглибилось, приділяється більшого значення їхнім потребам та побажанням. Проте після ознайомлення з існуючими результатами досліджень та із запропонованими методиками можна зробити висновок, що освітній процес розглядається в основному з боку викладачів, а думка студентів враховується у кращому випадку формально. Отже при розробці майбутніх та при вдосконаленні вже існуючих освітніх програм бажано бути більш уважними до побажань та потреб студентів, а також враховувати взаємодії зі студентами для підвищення ефективності освітнього процесу.

Мета статті. У цій статті ми розглянемо важливість уваги до вчасного з'ясування труднощів які виникають у студентів під час вивчення англійської мови та врахування побажань студентів у контексті вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах та вплив цього фактора на якість освіти. З'ясуємо, як за результатами опитування можна покращити вивчення англійської мови для певної групи студентів. У роботі були використані такі методи дослідження, як спостереження, аналіз та синтез.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення англійської мови у ВНЗ є важливим етапом у професійному та культурному розвитку студентів. У цьому процесі викладачам необхідно бути більш уважними до побажань та потреб студентів, а також враховувати взаємодії зі студентами для ефективного освітнього процесу. Увага до побажань студентів у вивченні англійської мови у ВНЗ має принципове значення, оскільки кожен студент має унікальні цілі та мотивації для вивчення мови. Деякі можуть прагнути поліпшення свого професійного потенціалу, інші – до збагачення культурного досвіду через мову. Тому викладачі повинні враховувати ці різноманітні мотивації та уподобання, щоб створити індивідуалізований підхід до навчання. Завдяки увазі до побажань студентів забезпечується створення більш динамічного та заохочувального навчального середовища. Коли студенти відчувають, що їхні думки враховуються, вони стають більш мотивованими та активнішими учасниками навчального процесу. Викладачі повинні створювати довірчі відносини з учнями, підтримувати відкритий зворотний зв'язок та бути готовими до адаптації свого підходу відповідно до потреб групи.

З метою дослідження труднощів, які виникають у студентів під час вивчення англійської мови автором було здійснено експрес-опитування 17 студентів немовної спеціальності, які вивчають дисципліну «Практичний курс англійської мови професійного спрямування». Для опитування використовувалась спеціально складена анкета, в якій пропонувалось три варіанти відповідей: так, ні, не можу відповісти. Нижче наводяться отримані результати. Студентам було запропоновано відповісти на питання: «Чи вважаєте ви, що знання англійської мови знадобиться вам у майбутньому?». Більше половини студентів (12 студентів або 70%) планують користуватися англійською мовою у майбутньому. Більшість з них вважає, що знання англійської мови буде для них перевагою при влаштуванні на роботу. На запитання, чи траплялися у опитуваних труднощі при вивченні англійської мови у вузі ствердно відповіло понад 60% опитаних. Відповіді на запитання, чи звертались опитувані до репетиторів, онлайн або офлайн курсів, сторонніх освітніх послуг тощо, допомогли з'ясувати, що трохи більше половини респондентів (12 з 17, або 70%) не звертались до репетиторів та не користувались сторонніми освітніми послугами.

Надалі в анкеті наводились питання, метою яких було уточнення, яких саме труднощів зазнавали студенти при навчанні англійської мови. Наведемо перелік цих питань з отриманими результатами: про нездатність підтримувати розмову англійською повідомили 23%; про нерозуміння англійської мови – 11%; про погану пам'ять на нові слова – 17%; про складнощі з граматиною – 29%. 5% опитаних визнали нездатність думати англійською мовою. З труднощами щодо вимови і читання стикались 11% опитаних. Тільки 35% опитаних визнали, що не мають труднощів з вивченням англійської мови.

Отже на заняттях групи студентів, які відповіли на питання анкети з урахуванням результатів анкетування можна вжити додаткових заходів, застосувати відповідні методики, щоб допомогти подолати виявлені труднощі. Щодо розмовної англійської мови краще займатися за прогресивною методикою – комунікативною, щоб насамперед сконцентруватися на активному словниковому запасі та подоланні мовного бар'єру. Видається корисним встановлення англійськомовного голосового помічника на смартфоні. Нерозуміння англійської мови на слух походить від нестачі практики. Слід рекомендувати студентам слухати пісні та дивитися фільми англійською із субтитрами, намагаючись розуміти текст, поступово звикаючи сприймати мову на слух. Щоб покращити запам'ятовування англійських слів, слід регулярно повторювати ці слова, намагатися застосовувати їх на практиці. Також виправданим є складання спеціальних

карток або застосування програм, додатків на смартфон. Без освоєння граматики важко просуватися у вивченні англійської. В англійській мові слово передає лексичне значення, а граматичне значення виражається поза словом за допомогою порядку слів у реченні, службових слів та інтонації. Слід приділити додаткову увагу прийменникам, дієсловам, які змінюють свої значення за допомогою прийменників або прислівників, неправильним дієсловом. Окрему проблему становить час дієслів. У вивченні англійської мови важливі системність та поетапність, системний рух від простого до складного. Вмінню думати англійською мовою, не перекладаючи слова подумки навчаються поступово, шляхом тренувань.

Якщо застосовувати відповідні методики й засоби, стимулювати позакласну роботу студентів, задіювати різні канали сприйняття, користуватися онлайн-ресурсами із безкоштовними додатковими матеріалами та тестами для перевірки поточного рівня знань та іншими засобами, то забезпечується правильний підхід до процесу навчання та як наслідок швидкий та ефективний результат.

Отже увага до побажань студентів та взаємодія з ними відіграє ключову роль у процесі навчання англійської мови у вищому навчальному закладі. Це сприяє більш ефективному навчанню, покращує мотивацію та навчальні результати студентів, а також сприяє розвитку якісного освітнього процесу загалом. Тому викладачі повинні бути готові до активної взаємодії з учнями та гнучко реагувати на їхні потреби та переваги. Наприклад, викладач може варіювати методику навчання, додавати цікаві теми або використовувати різні освітні ресурси залежно від переваг та зворотного зв'язку студентів.

Висновки. Увага до своєчасного з'ясування труднощів, з якими стикаються студенти в процесі вивчення англійської мови, є ключовим аспектом забезпечення якісної освіти у ВНЗ. Регулярний моніторинг та аналіз цих труднощів дозволяють адаптувати навчальні програми та методики до потреб конкретних груп студентів. Врахування побажань студентів у контексті вивчення англійської мови суттєво підвищує мотивацію та ефективність навчання. Студенти, які відчувають, що їхня думка враховується, більш зацікавлені у вивченні мови та більш схильні до активної участі у навчальному процесі. Результати опитування студентів надають цінну інформацію про конкретні проблеми та потреби, з якими вони стикаються в процесі навчання англійській мові. Ця інформація

може бути використана для подальшого вдосконалення методів викладання та навчальних матеріалів. Поліпшення вивчення англійської мови для певної групи студентів можливе через адаптацію навчальних програм, впровадження додаткових навчальних ресурсів, організацію додаткових занять чи індивідуальних консультацій із викладачами. Підхід, заснований на реальних потребах студентів, сприяє більш ефективному навчанню та досягненню високих результатів. У підсумку зазначається, що приділяючи увагу виявленню труднощів, врахуванню побажань студентів та використанню результатів опитувань для покращення навчального процесу, можна суттєво підвищити якість вивчення англійської мови у ВНЗ та забезпечити більш успішне навчання для всіх студентів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кищенко Ю. В. Методика викладання іноземної мови. Авторська програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів. Херсон: Херсонський державний університет, 2019. 11 с.
2. Малінко О. Г., Циганок З. А. Сучасні підходи до вивчення іноземної мови у ВНЗ світу. Сучасні концепції та тенденції навчання іноземної мови у глобальному світі: зб. матеріалів Міжнар. міжвуз. наук.-метод. конф., 5 жовт. 2010 р.: ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2010. С. 90–95.
3. Межуєва І. Ю., Єльцова С. С. Концептуальні підходи до навчання англійської мови в немовному вузі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2017. № 29. Том 2. С. 138–140.
4. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.07.2023 року № 898. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/89634 (дата звернення 20.03.2024).
5. Івлєва К. С., Рейда О. А. Лінгвоутворювальні інноваційні технології в процесі навчання англійській мові студентів економічних спеціальностей. Науковий журнал «Virtus». 2018. Ч. 1. С. 109–112.
6. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. Міністерство освіти і науки України (11.03.2024). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/osvita-peremozhciv-predstavlyayemo-strategichnij-plan-diyalnosti> (дата звернення 20.03.2024).
7. Штохман Л. М. Методика TBL та PBL у практиці викладання іноземних мов у немовному ВНЗ. Молодий вчений. 2020. № 11 (87). С. 407–410.
8. Broady E. Language learning in the UK – taking stock. The Language Learning Journal. 2020. Vol. 48. Iss. 5. P. 501–507.